

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Præloquium libri & Admonitio ad Lectorem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

quàm Jesuitarum criminationes; quem scilicet multorum criminum reum esse constat. Quod Theologiam Moralem vindicandam suscipias (evertendam ac destruendam dicere debueras) tibi tuique; similibus probè consulis; eùm illa tuos tuorumque mores non ferat: Hostem aggredieris, quam Judicem habere times: Theologis Moralibus, quos Casuistas vocas, morum corruptelam, per nefandam calumniam prudens assingis; ut vel inde eorum auctoritatem elevas (eò enim spectas) qui damnata Jansenii dogmata, scelerata Aurelii placita, proscripserunt Baji pronuntiata, confixaque Arnaldi commenta, in doctrina morum & fidei, censuris suis notarunt. Editionis etiam locus mendo non caret; Colonia, inquis, apud Nicolaum Schouten. Scribe Colonia Batavorum, scilicet Amsterodami. Patriarchæ vestri Jansenii patrum solum vobis placet. Titulum igitur sic emendatum lege.

Ludovici Montaltii insignis sycophantæ, & primarii Portus regalis scribæ famosæ Litteræ ad Provincialem, pro causa Jansenii exarata, & à Wilhelmo Wendrockio, ejusdem furfuris homine, Jansenianæ Pseudologia Baccalureo, latinitate donata, & virulenta notarum eluvie fœdata, in quibus Jesuitis atroces calumnie affiguntur, Jansenii errores propugnantur, Apostolicæ Constitutiones eliduntur, Catholica dogmata destruntur, & adstruntur hæretica, Amsterodami apud heterodoxos fœderatos.

PRÆLOQUIUM

LIBRI.

Lectorem Catholicum statim initio compellat: *edic, sedes, acatholicum.* Hic tuum, non præli errorem agnosco: Loquela tua te prodat: nec enim Catholicos hic modus agendi decet, quorum (ut ais) *utilitati, dicam abò, offensionem, quam scandalum vocant, famosas illas, seu fumosas (nempe sinistrum fulmen fumum obduxit) litteras dicasti: quorum attricum nitorem, pretium, eloquentiam nominis & fama celebritatem, splendorem, ornatum, lepores, temperamentum, tam impensè, ac putidè verbis exaggeras, ut conductus laudator esse videaris.* Hac in parte, sapientes viri, ut mitissimè loquar, tuam prudentiam & modestiam desiderant. Haud aliter mutuo mulcabunt; ignosce, tecum ago familiaris. Et verò mirum plerisque accidit, quòd religioni minimè duxeris, libellos famosos tam multis scatentes erroribus, Pontificio Decreto damnatos, ex fumanti busto * per fraudem eductos, in aspectum lucemque hominum reducere, & effusus laudibus cumulare. Crede mihi, dum in cælum Montaltium efferre visus es, infano illum præconiorum ponderi penitus imparem obruisti.

Quod verò ad illos spectat, qui Montaltii nugæ egregiè refutarunt, & ab eo affictas diluerunt calumnias: misellos ita deprimis, ut alter, saltem te iudice, *ingratus, velut anser inter olores, naniq; intercinat; immanis alter & truculentus, spumanti ore, turpe classicum intonet:* sed hic infans nobilissimis Patrochis, ad quos ex officio spectat, in furorem à dæmone actos, solitis exorcismis curare; ille verò ignavus Thersites famoso Jansenianarum partium Achilli meritis pœnas dedit, & vilis victrice manu hostia cecidit. Hæc in utrumque paulò intemperantiùs Jansen-

nianos tuos illi haud leviter pupugerant: probè convitius doloris sensum demulcere, ac lenire conatus es. Subitatis hominibus aliquid condonandum, quantum vis fremas & ringas, hic Anser Romano Capitolio cecinit, & clangore suo Vaticani Jovis fulmina elicit, quibus larvatioloris caput percussum mirò conflagravit. Ignavum tamen, tardum, segnet, hebetem vocas. At bilem Montaltio & stomadam movit; ad propriam defensionem iniquum aggressum adegit: à ludicris ad seria, à jocis, ad minas, narumque faces, & irarum rædas, segnis ille exprodit homuncio, Achillem, Herculem vestrum traxit. Quid rei sit, ingenue dicam: vinci puduit & cedere causâ: probra & maledicta inultu Montaltianæ, turpi cicatrici turpius emplastrum obducit. Si opus esset, faciliè reponerem, nec sine fœnore; neque id singularis est industria. Quid enim facilius, quam jactare probra? at effusa profusaque illa convectantia te ferunt: & inulta cauterio Apostolico non aspersis elogiis, quibus paulò liberaliùs indulgentiam nunquam elucet.

Quod alterum attinet, ad Ecclesiæ tribunal emissis. Cujus porrò Ecclesiæ? an Romanæ? ministri gentium. Nec enim vindicem habere speras, quam justum Judicem hæcænus sensisti: nempe illa Jansenii, Sancygiani, Arnaldi, Montaltii errores confutantes conventiculum illud octo Parochorum subceptorum (cui haud dubiè divinus Spiritus non præfuit) utinam humanus saltem præfuisse! Ecclesiæ locobes. Hinc sub præloqui finem, nonnulla te, à Parochorum scriptis excerpta, in tua Commentaria derivasti, ingenue mones. Ceterum, inquis, specie de Jesuitis *vocula* contra Montaltium illico *suppressa* & *suffocata* fuerunt, criminationes fetida, dilute calumnie. Hic reverà thraçonem agis. Sed factis, non dictis standum est. Pelagii crimen vobis impositum, quòd scilicet hæreticorum loca & argumenta contra Jesuitas adhiberetis, repulsum est, inquis, in notis epistolæ quintæ præambulis. Huc vole te, Wilhelme. Numini enim dubium est, quin Jansenius vester libet hæreticorum compilarit, eamque rerum & locorum sylvam corraferit, qua deinde infans Volumine confectus toti Orbis Christiano fecit. Accedit, quòd libellus famosus, quem Theologiam Moralem Jansenianam, nescio quis de grege inscriptis, ex centonibus Montanæ compactus fuerit vulgato scripto, adductis, collatisque locis, demonstratum est.

Quod demùm ad abigendam afficta, ut ais, *heresi formidinem, & inane, ut vocas, tericulum, 17. & 18. Epistolæ accersis; imprudentissimè facis, mi homo: cum ex iis potissimum litteris, Montaltii errores excerpti fuerint, & impius adversus Sedem Apostolicam fuerit detectus. Falleris etiam Wilhelme, falleris, cum immerè asseris 18 Epistolam ab adversariis improbatam non fuisse. Immo illa præ cæteris improbatæ, & à sanctam Sedem delata, cum Rom. Pontificis auctoritatem, pro definiendis controversiis, in doctrinæ, rum & fidei, ex professo, ut ajunt, impugnaret; quæ semel eversâ, tota res Catholica statim corrumpitur: cæteris autem illud emenda, quòd Jansenianæ relictæ *fictitiam* vocas, ne Pontificæ Bullæ chæretæ petant: item quòd dicis, Montaltium has Romanas Epistolæ ad se transmissas, emendasse & approbasse, quam vis longè peiores sint Gallicis, quæ à Romano Pontifice damnatæ fuerunt. Montaltio malè consilis, quem testatis hæreticorum more approbare, quod Roma damnat. Sed de præloquio satis ad eam quæ proximè sequitur, admonitionem, gradum facio.*

* Aquis Sextis, Parlamenti decreto, Montaltii litteræ, in area publica, tortoris manu, ulticibus flammis traditæ fuerunt. Anno 1657. die 9 Februarii.

ADMONITIO AD LECTOREM.

Nonnullis te monitum velim, *Willelme*, quæ ad admonitionem tuam ad lectorem, imprudens recitali. Hoc loco Montaltii literas in commentum & brevem summam redigis, ut ejus criminum, calumnia, errores sub unum aspectum capere, & summa duntaxat capita delibas. Primis capitulis, inquit, Sorbonica contentio in nostri Arduum, breviter explicatur: tum gemina quædam libellorum & facti expenditur gratia sufficiens, utrumque ad agendum potentia proferat. Sed per jocum traducitur: Schola Thomistica: tum liberatam suffragiorum in eo quod est, & novam comitiorum formam in illa, similiter deplorat: ac proinde optimi illius (scholares Jansenianos intelligis) & comitiorum, & irrita, quæ agerentur, fore denunciat. Sorbonam demum vacuum Molinistis relicta, quædam quæso imponere statuis: an Molinam Tartarus recte, nempe si quid rei sit, quænam tuas theses ludibrio exponeres. Quæritur: antiqua forma servata, & modus tractandi tumulis, quos Janseniani excitant, adhibitus. Sic forte Sorbonæ Censuræ Arnaldi doctrinam, & latum contra illi censuram qui Censuræ subscribere recusarent, obsequas: Sorbonam vacuum dicis: licet major pars doctrinæ Catholice partes quædam & hos Molinistas vocas. Quid ad me?

Idcirco non possum, cur accepti recens à te beneficii peritus in memoriam, eandem Sorbonam meritis verborum aculeis immisericorditer percutas, gratias immortales mortalium ingratias debueras, pro edita contra immanem censuram (de enim vocas) & furiosum Apologiam, quæ probris tamen & maledictis eam fœdissimè percutit. Tam ingrati animi labem quis ferat? Jansenianorum partium homo admittat? cum Decreti Pontificii, quo literæ vestre censuræ, nonnulli ex temperantioribus in prædicta mentionem fieri postulerant; illico De Montaltio, familiaris vester interfuit, ac ne id periret, obtruncat. Hæc aliaque id genus tibi non potuerunt. Corripitur Sorbonam lace-
re: tuos immortali beneficio sibi obstrin-
gunt: perculos recreavit, fabulam
morum. Gratulari debueras: & probra
in hoc tuam prudentiam & gratum animum

Montaltium illum scribendi modum, quem
adhibuit, non modò approbas, sed valde
commendas: insulsum illius dialogum describis &
in quo si citum illum Jesuitam loquentem
esse oportuit: insignem scurræ & histrio-
rum decet. Sed animum minime advertis,
quod egregè tibi contradicās; simplicem illum
scurræ, stolidum & tantum non pecudem initio
dixis: quis enim ludum illum tuum & artem, et
simplicissimum non intelligeret? tum

deinde callidam illam tationem vocas, quæ cum so-
ciis utitur ad insinuanda hominibus Societatis dog-
mata. Nisi hæc sibi invicem repugnent, nusquam erit
repugnantia. Præterea totam moralem disciplinam
ab eo descriptam & explicatam esse, non semel repe-
tis, qui vix quinque, aut sex quæstiones attigerat: uni-
versam morum doctrinam ab eo exhaustam fuisse
dicis, qui vix aliquot summa capita delibavit. Vel
hanc rem imperitus non capis, vel potius per insig-
nem malitiam ita exaggeras.

Tum elevas Jesuitarum scripta contra Montal-
tium; imbelles adversarios vocas: Annatum præ cæteris
appellas, auctorem illum totâ Europâ celeberrimum,
& infirmissimam ejus scripturam, quam Bonam
Jansenistarum fidem inscripsit, ita deprimis, ut luce in-
digna esse videatur. At siste parumper, mi homo;
vix ad ea, quæ scribis, animum advertis. Annatus
corrupta à Montaltio aliquot auctorum loca protulit,
& fideliter exscripsit. Quæstio facti est. Annatus
profert & confert depravata loca: ad poenam libri,
ut vulgò ajunt. Unum tamen, ne quid dissimulem,
Annatus peccavit, scilicet in fronte Libelli, quem
bonam, ut dixi, Jansenistarum fidem inscripsit, per
ironiam quidem: longè tamen melius dixisset passi-
mam, corruptam, damnatam, vel uno verbo cæteris
pari, *Jansenianam*. Sic aperto Marte cum tenebrio-
nibus agendum, qui pugnant ex tenebris & latebris;
& satis tutos se putant, si rectos.

At mi homo, mendacem, ut ajunt, memorem esse
oportet. In præmissis Præloquio ut jam antè nota-
vi, dixeras, in hisce Literis res morales tantummodò
discuti: & hic ultro fateris, primam Epistolam esse
de proxima ad agendum potentia, secundam de gra-
tia sufficiente, quartam de actuali ut vocant, ter-
tiam de Arnaldi propositionibus confixis, duas po-
stremas de hæresi & Romani Pontificis auctoritate,
nisi hæc sint Theologica, quid, amabo, Theologi-
cum est? Dixeras etiam paulò antè, hæc ad quinque
Jansenii propositiones non pertinere. Erras *Willelme*,
erras: nisi enim adit illud posse proximum, ut
vocas, illa potestas implendi præceptum, quis neget
esset impossibile? si nulla sit gratia sufficiens ab effi-
caci distincta, quis neget divinæ gratiæ nunquam re-
sisti? si demum illa, quam invincibilem & inculpa-
tam vocant, ignorantia à peccato immunem non
reddat, quis neget eum peccare, qui necessariò pec-
cat? & hæc ad damnatas propositiones non perti-
nent? Immo in duabus postremis Epistolis, Consti-
tutionis Apostolicæ vim & robur eludere Montal-
tius, frustra licet, conatur; & hæc ad Bullam non
spectant? Ad ea, quæ blateras contra Jesuitarum
scripta, nihil repono: ut major tibi fides habeatur, ea,
ut jam ante addixi, propediem ad te mittam: non ex-
scripta, sed typis mandata, & latinitate donata: ut
saltem imbelles & viti, Jansenii triumphum adornent.
Quæ deinde delibas de opinione probabili, de ca-
lumnia, de Homicidio, de Caramuele, infra suo loco
discutiam; hæc enim ad nauseam, pro more, centies
repetis.

Omittere tamen debueras Montaltii elogium, cu-
jus eruditionem, doctrinam, zelum, prudentiam, religio-
nem, fidem in celum evexit. Qui tuis dictis fidem
habeat, extra Jansenii gregem, nisi conducas, haud
invenies: impium enim scurræ, qui sacra prophanis
miscuit, germanæ Theologiæ ignarum, maledicum
impostorem, insignem sycophantam, compertum
hæreticum, Sanctæ Sedi exolum caput, tot ac tanti
laudibus ornasse, non modò imprudentiæ, sed extre-
mæ imprudentiæ fuit. Quæ citas ex Rothomagensi

Episto-

Epistola. non faciunt fidem: ut Calvinum defendas, Lutherum accersis: calumniam probas nova calumnia, & Montaltio similem Patronum conducis; fallor, eundem Montaltium: nec enim gutta gutta similior: ex eadem Portus-regalis officina hæc Epistola, immò & alia Parochorum scripta prodire, ut vel ex stylo constat. Quod certè si neges, aliòs quoque testes producant. Sed hæc de re, nemo prudens, aut sciens dubitat.

Quis porro modò sit rerum status, non aperis, sed dissimulas. Nempè illa Parochorum scripta, quæ impensè laudas, & in tuos usus convertis, ad sanctam Sedem delata fuerunt; non Archiepiscopi Senonensis, vel Convenarum Episcopi, aut Bellocensis, sed Petri & Christi: ut de innumeris, quibus sciant, erroribus iudicium ferat. Mechliniensem appellare non debueras; quid feces versate iuvat? omnes Jansenianæ doctrinæ Patronos effudit amas & laudas.

Minus tamen ferendum, quod dicis, Litteras illas Ecclesiæ salutaris fuisse; idque dubio procul, inquis, fortè ut illa suorum fulminum vim probaret. Sic Calvinus, Lutherus, Jansenius Ecclesiæ salutaris fuere; sic pestis & lues orbi salutaris. Vis revelem mysterium? Nonnulli Parochi, non divina gloriæ zelo, sed proprii commodi & lucris studio ducti, ut fideles, præsertim locupletiores à Jesuitis abstraherent, sibi que devincerent, Jesuitarum doctrinam mille infectam erroribus & Evangelio contrariam esse publicarunt; ut populis horrorem incuterent; & cum ipsi, nec cultiore sint doctrina, nec majore sanctimonia, potestatem decidendi controversias in doctrina morum & fidei, jure quodam successionis hereditario, sibi arrogarunt. Quod quàm erroneum sit, omnes Catholici tenent. Sed tandem ad tuas notas accedo: nec enim Epistolarum errores castigandos suscepi, quod jam alii egregiè præstiterunt: notas duntaxat in notas scribam.

In primam Epistolam.

NOTA I.

PErridiculum est, quæ discant, omnibus mortalibus ignarum præcipere. Sic malim te risu & sibilis, quàm severiore modo excipere: malim te ignorantia, quàm malitiæ insimulare; quanquam utriusque partes egregiè sustines. Censuram Sorbonicam, Scholam Thomisticam, proximam illam agendi potestatem, posse proximum, ut vocas, pleno buccarum ritu, altoque cachinno, cum tuo Montaltio irrides; (a) vel inde ridiculus, quod de re tam seria, tam stultè rideas. Jesuitas & Thomistas ab re inter se committis. At utrique in hac parte, cum aliis omnibus Catholicis probè conveniunt. Dividis, ut regnes: jurgia feminas, ut in Catholicorum discordiis Janseniana hæresis altas radices agat. Sed frustra oculatis & piis hominibus apertas insidias struis. In hoc, ut dixi, utrique conveniunt, quod quis, dum peccat, proximam non peccandi potestatem, seu proximum posse habeat: utriq; oppositum, Arnaldi scilicet, errorem damnant. Arnaldus porro non dixerat, ut sincerè, tuo more, narras, D. Petro gratiam necessariam, ad hoc ut posset non peccare, si veller; quod reverà omnes Catholici negant, & adducta Patrum loca, Catholicè, utparet, expli-

(a) Pag. 10.

Nec Jesuitæ à Thomistis dissentiant, quo hinc sint, gratiam seu virtutem illam interiore, nunquam in actum prodire, nisi efficiat sit: quis Theologum quis mortalium hoc neget? seu quod illi proximæ agendi potestatem homini adstruant, cum huc libere agere omittit. In hoc, utrique conveniunt, non erramus, ut dicis, sed re ipsa, ut damnatum errorem agiant. Nisi enim proximum posse adit ad, non peccandum, Deique præceptis obtemperandum, hanc debiè illa præcepta sunt impossibilia. Sed hic error solemniter tactus anathemate jacet. Commentum igitur non fuit, quod scurra tuus, quem festum Scripturam appellas irrideat; sed dogma Catholicum, quod heretodoxi duntaxat rejiciunt. Neque hæc vana barbara sunt, & nova, ut dicis, sed omnino appellationes vestras & aliorum hæreticorum fraudes & fallacia Catholici Scriptores exigunt. Nec desunt in hac rem, Patrum & Conciliorum loca: tu videbis. Auctores, qui contra Jansenium scripserunt, & eorum egregiæ lucubrationes, ut gratissimam Catholicæ doctrinæ lucem astulerunt, ita æternam Janseniano tenebras offuderunt. (b) Peritrimusque putido sarcasmo, tum Sorbonam, tum pontificis proximæ fabulam, sic enim vocas. Sorbonam viderit, quæ cum multis domesticos habeat, eos neos defensores non postulat. Fabulam verbò inter fidei dogmata repositam ægrè, imò ægrè, me tulisti: Arnaldi quoque placita damnata, non modò à Sorbona (cujus censuram ecclesiæ non habes, quo vir prudens habere debet) sed ab ipsa Ecclesia. Et hæc dissimulas? Nec Annati gratiam quam datum est. Extat extabitque in posterum Decretum Apostolicum, & immortalis Arnaldi Montaltii infamia. Errores utriusque uno edicto, quo Decreto configi, par erat; qui communis utriusque sensu, & unanimi voluntatum consensu fuerant publicari. Quod demum subnectis, non modo post, apud Patres Gratorum, eandem Arnaldi doctrinam palam defensam fuisse; quid ad me? quid ad Jesuitas nemo nescit, Jansenianis partibus plurimos eam ferè hominum genere addictos esse; quo animo & fine, Deus scit. Sed est, quod nobilissime & doctissime familie hanc notam sibi à te inultam, vindictam ultro relinquam.

(b) Pag. 11.

NOTA II.

REverendum Patrem Nicolai per summam sapientiam hoc loco fugillas: quem à Thomistam doctrinam deservisse perinde asseris, ac si apud omnes constaret: eumque transfugam & præfatum Arnaldum vocas, qui Nanius in D. Thomam, nonnulla Commentaria scribat, ac proinde melius & candidius taceat. Ita Willelme doctissimum virum, Sorbonæ & sui Ordinis decus excipis? sed cur illi adeo barbarè ac ferociter succenses? non est profectò, quæ dicam: cum jam apud omnes in confesso sit, Arnaldus semper fuit Jansenii, Arnaldi, Sanequeque non acerrimus expugnator. Non alia fuit illi de ordine suo bene meritis, alienis armis non regeret, ut in te tuique similes animadvertat. Ad illam igitu remitto.

NOTA III.

LArvam ponis sensum sine sensu, Moynium Doctorem Sorbonicum raptim adortus, eum à Co-